

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE

Ökat ansvar för medlemmarna av landskapsstyrelsen

1994-95

nr 17

FR nr 37

SAMMANFATTNING

Landskapsstyrelsens förslag

I framställningen, som innehåller fem lagförslag, ingår förslag till ändring av tillvägagångssättet för tillsättande av landskapsstyrelse. Det nuvarande första steget i landskapsstyrelsebildningen, som innebär att en s.k. samlingslandskapsstyrelse bör eftersträvas, föreslås slopat. Vidare föreslås att lantrådkandidaten skall åläggas att förhandla med alla grupper i lagtinget, oavsett storlek, inför bildande av landskapsstyrelse.

Landskapsstyrelsemedlemmarnas ställning föreslås förändrad så att ett större ansvar läggs på de enskilda medlemmarna. Samtidigt byts uttrycket "överinseende medlem" mot uttrycket "ansvarig medlem". Systemet med ersättare i parlamentariskt tillsatta landskapsstyrelser föreslås avskaffat. Vid landskapsstyrelsens plenisammanträden skall medlemmarna föredra ärendena. Tjänstemännens roll i detta sammanhang blir att bereda pleniärendena i samråd med den föredragande ansvariga medlemmen och att vid föredragningen biträda denne.

Framdeles skall endast de ärenden som uttryckligen anges i landskapsstyrelselagen behandlas i landskapsstyrelsens plenum. Huvuddelen av ärenden avgörs av ansvarig medlem på föredragning av en tjänsteman om inte ärendena delegerats till avgörande av tjänsteman. I sammanhanget föreslås en sådan ändring att ansvarig medlem vid enskild föredragning har rätt att avgöra ärende på annat sätt än föredraganden föreslår utan att ärendet, som nu är fallet, förs till landskapsstyrelsens plenum.

Ändringarna föreslås träda i kraft så att de kan tillämpas då ny landskapsstyrelse tillsätts efter lagtingsvalet inkommande höst.

Utskottets förslag

Utskottet tillstyrker de i framställningen ingående lagförslagen med några mindre lagtekniska justeringar.

UTSKOTTETS SYNPUNKTER

Lagförslagen

1. Landskapslagen om ändring av 64a § lagtingsordningen för landskapet Åland

Utskottet konstaterar att erfarenheter nu vunnits av tre landskapsstyrelsebildningar efter

det lagtingsordningens bestämmelser om tillsättande av landskapsstyrelse ändrades år 1988 i riktning mot en mera parlamentarisk ordning. Lantråds kandidaterna har i alla tre fall fört inledande förhandlingar om bildande av en samlingslandskapsstyrelse men därefter alltid begärt rätt av lagtinget att få bilda en majoritetsstyrelse. Lagtinget har i samtliga fall beviljat lantråds kandidaten denna rätt och därefter i enlighet med lagtingsordningsordningens bestämmelser godkänt lantråds kandidatens förslag om tillsättande av majoritetslandskapsstyrelser. Med beaktande av den praxis som utbildats och de i framställningen anförda motiven anser utskottet att regeln om att alltid först försöka få till stånd en samlingsstyrelse kan upphävas. Härigenom kan även bildande av landskapsstyrelse påskyndas. Som landskapsstyrelsen påpekar i framställningen omöjliggörs eller försvåras inte bildandet av en samlingslandskapsstyrelse, om politisk enighet råder därom. Utskottet föreslår därför att lagförslaget antas utan ändringar.

2. *Landskapslagen om ändring av landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse*
3. *Landskapslagen om ändring av landskapslagen om ärendenas handläggning i landskapsstyrelsen*
4. *Landskapslagen om ändring av landskapslagen om landskapet Ålands centrala ämbetsverk*
5. *Landskapslagen om ändring av 2 och 3 §§ landskapslagen om lagberedningen*

Med hänvisning till vad som anförts i framställningens motiveringar konstaterar utskottet att lagförslagen är ändamålsenliga och påkallade för att utveckla utövningen av landskapsstyrelsens styrelseuppgift. Utskottet föreslår därför att lagförslagen godkänns utan andra ändringar än några rättelser av språklig och lagteknisk karaktär.

Utskottets beslut har tillkommit efter omröstning (3-2) varvid beslutet biträdades av viceordföranden Sundback samt ledamöterna Christer Jansson och Sirén.

Behandlingsordningen

Utskottet noterar att de i framställningen ingående första och andra lagförslagen skall behandlas i den ordning 55 § lagtingsordningen föreskriver, d.v.s. för antagande erfordras att lagförslagen omfattas av minst två tredjedelar av de avgivna rösterna.

ÄRENDETS BEHANDLING

Lagtinget har den 2 juni 1995 inbegärt lagutskottets yttrande över framställningen.

Utskottet har i ärendet hört t.f. kanslichefen Peter Lindbäck.

Ordföranden Sune Eriksson och ersättaren Sjöstrand har lämnat reservation till betänkandet.

I ärendets avgörande behandling deltog ordföranden Sune Eriksson, vice ordföranden Sundback, ledamöterna Christer Jansson och Sirén samt ersättaren Sjöstrand.

UTSKOTTETS FÖRSLAG

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet

att Lagtinget måtte anta de i framställningen ingående tredje och femte lagförslagen oförändrade samt

att Lagtinget antar de i framställningen ingående första, andra och fjärde lagförslagen med följande ändringar:

1. **LANDSKAPSLAG**
om ändring av 64a § lagtingsordningen för landskapet Åland

I enlighet med lagtingets beslut, tillkommet i den ordning 55 § lagtingsordningen föreskriver,

upphävs 64a § 3 mom. lagtingsordningen den 2 februari 1972 för landskapet Åland (11/72), sådant det lyder i landskapslagen den 7 januari 1988 (3/88), samt

ändras 64a § 2 och 4 mom., sådana de lyder i landskapslagen den 7 januari 1988 (*uteslutning*), som följer:

64a §

(Lika som i framställningen).

(Ikraftträdelsebestämmelsen lika som i framställningen).

2. **LANDSKAPSLAG**
om ändring av landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse

I enlighet med lagtingets beslut, tillkommet i den ordning 55 § lagtingsordningen föreskriver,

ändras 1 § 1 mom., 2 § 2 mom., 11 § 1 och 2 mom., inledningssatsen i 16 § 1 mom., 16 § 3 mom., 17 § och 22 § landskapslagen den 5 november 1971 om Ålands landskapsstyrelse (42/71), av dessa lagrum 1 § 1 mom., 11 § 2 mom. och 22 § sådana de lyder i landskapslagen den 7 januari 1988 (4/88), 11 § 1 mom. sådant det lyder i

landskapslagen den 17 mars 1978 (12/78), inledningssatsen i 16 § 1 mom. och 17 § sådana de lyder i landskapslagen den 26 november 1975 (59/75) samt 16 § 3 mom. sådant det lyder i landskapslagen den 17 november 1987 (78/87),

fogas till lägen nya 10a och 10b §§ och till 11 §, sådant det lyder i landskapslagarna den 17 mars 1978 (12/78) och den 7 januari 1988 (4/88), ett nytt 5 mom. samt

ersätts i 2, 3, 5, 6, 9 och 25 §§ ordet "landstinget" i olika böjningsformer med ordet "lagtinget" i motsvarande former, i 7 § ordet "landstingsval" med ordet "lagtingsval" samt i 7 och 26 §§ ordet "landstingsordningen" med ordet "lagtingsordningen" som följer:

1 §

För att handha landskapets allmänna styrelse och förvaltning tillsätter lagtinget, på sätt därom är stadgat i lagtingsordningen, en landskapsstyrelse bestående av lantrådet jämte minst fyra och högst sex ledamöter. Utses landskapsstyrelsen genom proportionella val, är dock antalet medlemmar sju och för varje medlem skall i en sådan landskapsstyrelse utses en ersättare. En av ledamöterna skall utses till vicelänråd, som fullgör lantrådets åligganden då *lantrådet* har förfall.

2 §

(Lika som i framställningen).

3 kap.

Ärendenas handläggning

10a, 10b, 11, 16, 17 och 22 §§

(Lika som i framställningen).

(Ikraftträdelsebestämmelsen lika som i framställningen).

4.

L A N D S K A P S L A G

om ändring av landskapslagen om Ålands centrala ämbetsverk

I enlighet med lagtingets beslut

upphävs 29 § 2 mom. landskapslagen den 10 maj 1973 om landskapet Ålands centrala ämbetsverk (25/73),

ändras 25 § 1 mom. 2 punkten, 26 § 2 punkten, 27 § 1 mom. och 28 § 1 mom. samt

fogas till 25 § 1 mom. nya 2a och 2b punkter och till 26 § nya 2a och 2b punkter som följer:

25, 26, 27 och 28 §§

(Lika som i framställningen).

(Ikraftträdelsebestämmelsen lika som i framställningen).

Mariehamn den 5 juni 1995

Ordförande

Sune Eriksson

Sekreterare

Lars Ingmar Johansson

RESERVATION

Vi reserverar oss mot majoritetens i lagutskottet beslut i framställning Nr 37, 1994-95 till den del beslutet gäller förslag till lagtinget om antagande av §§ 2 - 22 i landskap lagen om ändring av landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse landskapslag om ändring av landskapslagen om ärendenas handläggning i landskapsstyrelsen, landskapslag om ändring av landskapslagen om landskapet Ålands centrala ämbetsverk samt landskapslag om ändring av 2 och 3 §§ landskapslagen om lagberedningen.

Vi har vid utskottsbehandlingen föreslagit att ändringarna i 64 a § landskapslagen om ändring av lagtingsordningen för landskapet Åland samt 1 § i landskapslagen om ändring av landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse skulle antas medan resten av framställningen skulle förkastas.

Vårt förslag hade inneburit ett slopande av bestämmelsen om bildande av allpartilandskapsstyrelse (det s.k.första steget) samt att man inte längre skulle utse ersättare för landskapsstyrelsens medlemmar.

Övriga förslag i framställningen som främst avser att stärka landskapsstyrelsemedlemmarnas politiska och juridiska ställning på bekostnad av främst avdelnings- och byråchefernas befogenheter och ansvar anser vi att borde förkastas eftersom förslagen tillkommit på ett ickeparlamentariskt sätt och till sitt sakinhåll är utbrutna ut ett större sammanhang.

Dessutom har framställningen framlagts för lagtinget med så snäv tidsmarginal att en seriös behandling inte låter sig göras.

Detta är enligt vår mening högst anmärkningsvärt eftersom fler av förslagen gäller grunderna för hur självstyrelsen skall utövas och därför kräver beslut med kvalificerad majoritet i lagtinget.

Även vi anser att en reform i den riktning framställningen anger är behövlig men en sådan reform skall enligt vår mening beredas i parlamentarisk ordning där framförda förslag bättre än i framställningen tillgodoser helheten i förvaltningen, ansvarsfördelningen och framförallt ett klarläggande av politikernas och tjänstemäns ställning, rättssäkerheten och insyn i besluten.

På grund av ovanstående upprepar vi vårt förslag i lagutskottet om att lagtinget måtte anta lagförslag Nr 1 oförändrat samt 1 § i lagförslag Nr 2 enligt följande.

1. L A N D S K A P S L A G
om ändring av 64a § i lagtingsordningen för landskapet Åland

I enlighet med lagtingets beslut, tillkommet i den ordning 55 § lagtingsordningen föreskriver,
upphävs 64a § 3 mom. lagtingsordningen den 2 februari 1972 för landskapet Åland (11/72), sådant det lyder i landskapslagen den 7 januari 1988 (3/88), samt
ändras 64a § 2 och 4 mom., sådana de lyder i landskapslagen den 7 januari 1988 (3/88) som följer:

64a §

Lantråds kandidatens uppgift är att leda förhandlingar, med de grupper av lagtingsledamöter som är representerade i lagtinget, om tillsättande av en landskapsstyrelse som åtnjuter lagtingets förtroende.

Har lantråds kandidaten och de i förhandlingarna deltagande grupperna av ledamöter enats om ett förslag till landskapsstyrelse omfattande personsammansättningen, innehavaren av vicelantrådsposten, medlemmarnas ansvarsområden samt ett handlingsprogram, skall det av lantråds kandidaten föreläggas lagtinget för omröstning. Före omröstningen sker överläggning i ärendet.

Denna lag träder i kraft den _____ och tillämpas första gången när landskapsstyrelse utses av det lagting som tillträder den 1 november 1995.

2. L A N D S K A P S L A G
om ändring av landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse

I enlighet med lagtingets beslut, tillkommet i den ordning
55 § lagtingsordningen föreskriver,

ändras 1 § 1 mom i landskapslagen den 5 november 1971
om Ålands landskapsstyrelse (42/71) sådant det lyder i
landskapslagen den 7 januari 1988 (4/88) som följer:

1 §

För att handha landskapets allmänna styrelse och förvaltning tillsätter lagtinget, på sätt därom är stadgat i lagtingsordningen, en landskapsstyrelse bestående av lantrådet jämte minst fyra och högst sex ledamöter. Utses landskapsstyrelsen genom proportionella val, är dock antalet medlemmar sju och för varje medlem skall i en sådan landskapsstyrelse utses en ersättare. En av ledamöterna skall utses till vice-lantråd, som fullgör lantrådets åligganden då denne har förfall.

Utesluts 2, 10a, 10b, 11, 16, 17 och 22 §§.

Slutstadgandet lika som i framställningen

Förkastas lagförslagen 3, 4 och 5.

Mariehamn den 5 juni 1995

Sune Eriksson

Sune Eriksson

Leo Sjöstrand

Leo Sjöstrand